1893 - 1963

70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 15. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 24-го СІЧНЯ 1963 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 24, 1963 No. 15. VOL. LXX.

КОРАБЕЛЬНІ КОМПАНІЇ ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА УМОВИ ПРИПИНЕННЯ СТРАЙКУ

РУХ В ПОРТАХ НА СХІДНЬОМУ УЗБЕРЕЖЖІ ЗМОЖЕ ПОЧАТИСЯ В СУБОТУ 26-го СІЧНЯ

Ню Йорк. — Власники кораблів погодилися прийняти ті умови нового контракту, які запропонувала була тричленна назначена Президентом Комісія під проводом сенатора Вейна Морса і тим способом закінчиться п'ятитижневий страйк портових вантажників, який почався був 24-го грудня і спаралізував всі порти на східьому узбережжі від стейту Мейн до Тексасу. Страйк цей спричинив матеріяльні втрати на $775 000 000, 100 000 осіб були безробітними і більше як 600 кораблів стояли в портах. Сенатор Морс назвав запропоновані ним очолюваної Комісії умови нового контракту „справедливими", але представник корабельних компаній Александер Шопен гадає, що новий контракт є „дуже і дуже дорогий". Робітники погодилися на запропоновані умови вже давніше. Вони домагалися збільшення платні разом із різними доплатами на робітничі цілі в сумі $1.03 від години праці, а працедавці давали їм по 22 центи від години. Тому вирішення спору урядовою Комісією можна вважати за компромісове. Досі пересічна платня за годину праці портових робітників становила — $3.02. Згідно з пропозицією Комісії вона має бути збільшена на 37 центів від години праці. Представник працедавців заявив, що уряд використав свою владу у вирішуванні цього страйку. Страйк в дійсності буде закінчений аж в суботу, 26-го січня, бо тоді зможуть почати працю вантажники, які в середу і четвер голосують над ратифікацією умов нового контракту. Запропонована в Ню Йорку розв'язка страйку відноситься до всіх портів, що є на північ від Норфолку у Вірджінії, а всі інші на півдні порти вели окремі переговори. Але звичайно так буває, що заключену умову приймають і південні робітничі спілки та власники корабельних компаній. Президент Кеннеді заявив, що він є вдоволений із того, що власники кораблів вирішили прийняти рішення Комісії, щоб закінчити той страйк, який починав загрожувати здоров'ю американських громадян. Представник нюорлінського Т-ва Корабельних Компаній Р. Р. Баркердінґ заявив, що ним очолюване Т-во погодиться на рішення Президентської Комісії, якщо на неї погодяться представники спілки портових вантажників. Але страйк нюйоркських часописних друкарів триває і посадник Вагнер, покищо без успіху, старається довести до порозуміння між працедавцями і затрудненими. Представники 9-ох щоденників звертаються до Вашингтону, щоб уряд інтервеніював. Велику невигоду спричиняє страйк транспортових робітників у Філядельфії, де півмільйона осіб не може користати з підземної залізниці, автобусів та трамваїв. Представники федеральних і стейтових посередників заявили після переговорів у вівторок 22-го січня, що зроблено поважний поступ, і що можна сподіватися закінчення страйку в недалекому часі.

Республіканці ведуть слідство в справі інвазії на Кубу

Вашинґтон. — Сенатська Республіканська Політична Комісія вирішила повести самостійно слідство, щоб вияснити справу невдалої інвазії на Кубу 17-го квітня 1961-го року. Давніше сенатор Ґолдвотер твердив, що головний прокуратор Роберт Кеннеді старається звалити вину за невдачу інвазії на уряд президента Айзенгавера. Сенатор Діркcен заявив, що слідство не буде йти в тому напрямку, про який говорив сенатор Ґолдвотер. Але республіканці хотіли б знати, чи генеральний прокурор сказав всю правду про інвазію на Кубу, коли недавно обговорював справу інвазії, і коли твердив, що уряд ЗДА не обіцяв літаків кубинським повстанцям, які здійснували інвазію. Республіканська комісія випитуватиме деяких кубинських бранців, які тепер вернулися з полону від Кастра, бо конче треба знати всю правду про Кубу, проблема якої і досі не є розв'язана. Коли республіканці зберуть матеріяли, тоді, можливо, порушать справу кубинської інвазії в Сенаті. Діркcен сказав: „Я вам пригадую, що Куба, це ще не закінчений бизнес".

Президент майже кожний третій день перебуває поза Вашинґтоном

Вашинґтон. — Кожний американський громадянин мріє про те, щоб стати президентом цієї країни та замешкати в Білому Домі. Але коли вже хтось стане Президентом, тоді він майже третину року перебуває поза Білим Домом. Давніше дехто з демократів нарікав, що президент Айзенгавер забагато перебував поза Вашинґтоном. Тепер виявилося, що і президент Кеннеді майже стільки само перебуває поза столицею. Кеннеді в 1961-му році був поза Вашинґтоном 103 дні, а в 1962-му році — 100 днів. Майже стільки само поза Білим Домом в 1953 і в 1954 роках був президент Айзенгавер. Не можна докладно порівняти, скільки миль вони зробили під час двох років урядування, але можна твердити, що Д. Айзенгавер більше подорожував. Кеннеді перелетів в 1961-му році 61,-950 миль, а в 1962-му — 62,-000 миль.

В АМЕРИЦІ

● **21-го січня** президент Кеннеді з дружиною приймав у Білому Домі віце - президента Линдона Б. Джансона з дружиною, спікера Палати Репрезентантів Джана МеКормека та його дружину і головного суддю Найвищого Суду ЗДА Ірла Воррена і пані Воррен. Після прийняття не було жадної програми, тільки Президент і його дружина розмовляли з деякими гістьми, яких було 157.

● **В Лос Анджелесі, Каліфорнія,** на республіканських зборах деякі промовці згадували, що республіканським кандидатом на президента в 1964-му році буде Нелсон А. Рокефеллер. Маріян Лендерс виступив проти Рокефеллера, кажучи, що програма Рокефеллера не різниться від ідеології Кеннеді. Під час оборонців Рокефеллера прийшло до ворожих вигуків, за які провід просив вибачення у присутніх.

● **Адміністрація Ветеранів** повідомляє, що тепер число зареєстрованих військових ветеранів становить 22 225 000. В 1958 році число ветеранів виносило 22 735 000. Передбачають, що в 2008 році число ветеранів виноситиме тільки 4 429 000. Число ветеранів Корейської війни виносить: 4 550 000; другої світової війни — 15 110 000; першої світової війни — 2 400 000; 24 000 — з еспансько-американської війни і 26 ветеранів з індіянських воєн.

„Голос Америки" подав повідомлення в Україну про святкування роковин української незалежности у ЗДА

Вашинґтон. — „Голос Америки" подав 22-го січня ц. р. у своїх радіопередачах для України повідомлення про відзначування Дня Української Незалежносити у З'єдинених Державах Америки. Сповіщаючи своїх слухачів в Україні, що українські громадяни у ЗДА і в інших країнах вільного світу відзначають в дні 22-го січня 45-ті роковини проголошення української Незалежности урочистими церковними відправами й іншими імпрезами, „Голос Америки" пригадав, що незалежність Української Народної Республіки була проголошена українським парляментом Центральною Радою в дні 22 січня 1918 р., і що ця незалежність була зліквідована збройною окупацією України большевицькими війсками. Далі „Голос Америки" повідомив, що губернатори стейтів Ню Йорку, Ню Джерзі, Арізони, Іллиной та інших разом з посадниками багатьох американських міст видали проклямації для вшанування цих роковин Української Незалежносити і що в дні 22-го січня будуть вивішені українські прапори в багатьох американських містах. У Вашинґтоні обидві палати Конґресу ЗДА відкрили свої сесії в дні 22-го січня молитвами українських священиків і промовами багатьох сенаторів і конґресменів ЗДА, присвяченими роковинам української Незалежности й Українському Дневі у ЗДА.

Передбачають платничий дефіцит в сумі двох більйонів долярів

Ню Йорк. — Крайова Рада Закордонної Торгівлі передбачає, що платничий дефіцит ЗДА в 1963-му році винесе коло $2 000 000 000, стільки само, що в 1962-му році. Це буде вже шостий із черги рік, в якому ЗДА видадуть за кордон більше долярів, ніж дістануть від чужих країн. Ця Рада передбачає, що ЗДА видадуть за кордон в цьому році $32.4 більйона, а крім того ще півбільйона долярів на непередбачені цілі. В тому самому часі ЗДА дістануть із закордону $30.9 більйона. В тій сумі має бути вже і зворот довготермінових позик. Крайова Рада Закордонної Торгівлі, — це неприбуткова організація, яка об'єднує фірми, що ведуть торгівлю із закордонними державами.

Республіканці вшановують обідом сенатора Ґолдвотера; плянують зібрати півмільйона

Вашинґтон. — Республіканські конґресові колеґи сенатора Беррі Ґолдвотера влаштовують прийняття в пошану сенатора і з приводу того плянують зібрати на партійні цілі коло півмільйона долярів. Вступ на прийняття становитиме $100 від особи, а крім того сподіваються численних пожертв з нагоди прийняття від партійних прихильників консервативного сенатора з Арізони. Прийняття має відбутися 28-го лютого. На ньому мають бути республіканські члени Конґресу і республіканські губернатори. Гадають, що колишній президент Д. Д. Айзенгавер не буде переривати вакацій в Каліфорнії. Не є відомо, чи на прийнятті буде нюйоркський губернатор Нельсон А. Рокефеллер який є найповажнішим республіканським кандидатом на президента в 1964-му році Сенатор Голдвотер був головою Республіканського Сенатського Комітету Виборчої Кампанії, і його становище зайняв тепер сенатор Трустан Б. Мортон. Ґолдвотер застеріг собі, щоб на прийнятті не говорили про його кандидатуру на президента. Але він не робив застереження щодо кандидатури на сенатора в 1964-му році.

Особисті прибутки громадян ЗДА в 1962 році становили $440.5 більйона

Вашинґтон. — Департамент Торгівлі стверджує, що особисті прибутки американців у минулому 1962-му році становили рекордово високу суму $ 440.5 більйона. Після заплачення податків американці дістали суму $ 383 більйонів на те, щоб видавати на життьові потреби або відкладати на ощадності. Особисті прибутки в 1962-му році були на 5 відсотків більші в порівнанні з 1961-им роком, це значить $ 24 більйони більші, як в минулому році, але на $ 7.5 більйона менші, як передбачав рік тому уряд президента Кеннеді. Заробітки робітників і урядовців збільшилися на $ 17 більйонів, прибутки з відсотків збільшилися на один більйон долярів, на стільки само зросли прибутки з дивіденд, прибутки фармерів становили $ 17.3 більйона (без зміни в порівнанні з 1961-им роком). Платні федеральних працівників зросли на $ 4.4 більйона.

Виставка сучасних українських ікон Михайла Осінчука відбудеться в Ню Йорку

Ню Йорк. — У місцевій американській ґалерії Ліґа Дункан при 215 Іст 82-ій вулиці відбудеться в днях 29-го січня до 9-го лютого ц. р. виставка сучасних українських ікон, мальованих відомим українським мистцем-візантиністом Михайлом Осінчуком. Виставка охоплюватиме 24 ікони з релігійною тематикою і п'ять інших образів, усе виконані в техніці іконотемпери. Відкриття виставки призначено на вівторок 29-го січня між годинами 4 і 7 веч. і сама виставка буде доступна для глядачів кожного дня, крім неділь і понеділків, в годинах від 10-ої до 6-ої вечора. Осіньчук, один із найстарших українських малярів, народжений 1890 року, студіював в Академії Мистецтв та в Ягайлонському Університеті в Кракові і своє глибоке знання візантійського мистецтва здобув у дальших студіях, вивчаючи пам'ятки візантійського мистецтва в Італії, Греції і Константинополі як теж зокрема на українських землях. Своїми студіями і творчістю Михайло Осінчук оновив українське мистецтво ікони. Він розмалював понад 20 церков у Західній Україні і востаннє, під час перебування у ЗДА, дві церкви в Канаді і чотири в З'єдинених Державах.

Михайло Осінчук

СССР не хоче поступитись в атомових переговорах

Москва. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико заявив, що Совєти, погодившись на „дві-три" міжнародні контрольні інспекції в році, які перевіряли б підозрілі землепотрясення, це „максимальна поступка збоку СССР" і на більше таких інспекцій Совєти вже не погодяться. Ця заява зменшила надію американських оптимістів, що большивики, погодившись на сам принцип таких міжнародних інспекцій, підуть назустріч західнім атомовим державам щодо скількости інспекцій. ЗДА й Британія вимагали спершу 20 щорічних інспекцій, згодом зменшили те число до 10. У двох чи трьох інспекціях — твердять американські фахівці — було б неможливо охоронитися проти ламання большевиками заборони переводити також підземні ядрові детонації. Нові переговори в цій справі, які велись до цього часу в Женеві, розпочались в минулий вівторок у Ню Йорку. З американського боку головним представником є дорадник Президента у справах розброєння Вільям Фростер, а з Совєтського „спец" у цих справ Семйон Царапкін. У цих відновлених нарадах бере участь також британський представник амбасадор Дейвід Ормсбі Гор. Громико заявив теж, що СССР не підпише такого договору про припинення ядрових детонацій, якщо його не підпише також Франція — а це останнє є дуже сумнівною справою.

Мекміллен гостро критикує де Ґоля за його підхід до єдности Европи

Лондон. — Британський прем'єр Гарольд Мекміллен, промовляючи до 2.500 учасників зібрання Консервативної партії в Ліверпулі в минулий понеділок 21 січня, гостро критикував становище французького президента де Ґоля в справі приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку. Мекміллен не заявив виразно, чи Британія буде далі настоювати на прийнятті її до того економічного бльоку, але сказав, що ми „все ще віримо, що при добрій волі можна вирівняти всі наші розбіжності". Британія — заявив її прем'єр — дивиться на европейську єдність, як на „рівновартне і рівноправне партнерство з Північною Америкою, в якому ніодин партнер не пробував би верховодити ні диктувати іншим". Мекміллен заявив, що коли тільки Британія зголосила свою готовість приступити до Спільного Господарського Ринку, то ніхто з його членів, „включно з Францією" не застерігався, що приступлення Британії захитає балансом у тому економічному союзі. „Величина нашої країни і наші світові торговельні зв'язки не були використані як арґумент проти нас, як і Канал не був трактований, як неперехідна перешкода.

Пейпінґ пропонує Індії переговори — Індія, мабуть, погодиться

Ню Делі. — Комуно-китайський міністер закордонних справ Чен-І заявив на прийнятті, що його давав непальський міністер закордонних справ Тульзі Гірі, який прибув з візитою до Пійпінґу, — що коломбійська конференція шістьох невтральних держав, яка радила над китайсько індійським конфліктом, запропонувала комуністичному Китаєві і Індії повести безпосередні переговори. Комуно-китайський уряд прийняв цю пропозицію. Щодо Індії, то індійський прем'єр Неру передав ту пропозицію парляментові, який в найближчих днях її вирішить. Сам Неру ніби не зайняв виразного становища, але газети твердять, що він схиляється до переговорів з китайськими комуністами без попередньої передумови, щоб китайці очистили зайняті ними індійські землі. На те рішення Неру в деякій мірі мав вплинути звіт, що його склав йому лідер індійських комуністів С. А. Данґе, який їздив до Москви й інших комуністичних столиць, щоб дізнатися про становища і настрої серед европейських комуністів у зв'язку з китайсько-індійською війною. Хрущов буцім-то наполягав, щоб Індія не ставила надто гостро справи супроти Пейпінґу, бо воно могло б викликати в реакції нову офензиву китайських комуністів проти Індії, яка з черги примусила б Індію узалежнитись від ЗДА і тоді вона втратила б свій характер невтральної держави. Щоб це не сталось, СССР рішив переслати Індії 4 давно обіцяні літаки типу МІҐ. Вони ніби були б потвердженням, що Індія все ще є „невтральна" і приймає поміч від обох таборів.

У Франції помер книгар І. Хмелюк

Париж. —. Як повідомляє паризьке „Українське Слово" з 6 січня ц. р. в Парижі помер ще 12 грудня м. р. ветеран української визвольної боротьби, інженер і знавець книгарської справи Іван Хмелюк. Народжений 1898 р. в Чернятині. Покійний вчився в Київській політехніці і з 1917 року у Військовій Академії у Петергофі, звідки зголосився до Української Армії. В 1920 р., в ранзі сотника був зв'язковим старшиною при штабі ген. М. Омеляновича - Павленка. З табору інтернованих у Чорткові, виїхав до Праги, де закінчив з відзначенням інженерні студії і звідти переїхав до Парижу, де перебував його молодший брат відомий український маляр Василь Хмелюк. В 1939 році вступив до французької армії, як звичайний вояк і після звільнення Франції з-під німецької окупації репрезентував українців перед міністерством закордонних справ і брав активну участь в українському громадському житті. У Франції працював початково, як інженер а згодом, виспеціялізувавшися в орієнталістиці, заклав книгарню і був добрим знавцем літератури, що стосується справ середньої і Східньої Европи.

„Мону Лізу" можна буде бачити в Ню Йорку

Ню Йорк. — Директор Метрополітального Музею Мистецтв Джеймс Дж. Ророрімер повідомляє, що славний образ Леонарда да Вінчі можна буде оглядати в Ню Йорку від 7-го лютого до 4-го березня включно. Він буде виставлений в залі середньовічної скульптури на 1-му поверсі. В перших трьох днях, це значить 7, 8 і 9 лютого, від четверга до суботи, можна буде оглядати „Мону Лізу" від 19-ої до 5-ої по пол. В найближчих 8-ох днях виставка буде відкрита в таких годинах: в неділі 10 і 17 лютого від 1-ої до 6-ої по пол; в понеділок від 10-ої до 9-ої по пол.; у вівторок — 12-го лютого (День Лінкольна) — 1-9 по пол.; в середу, четвер і п'ятницю — від 10 до 9-ої по пол.; в суботу 16-го лютого від 10-ої до 5-ої по пол. Шкільні діти можуть оглядати від 8:30 до 9:30 перед полуднем; крім 12-го лютого (День Лінкольна) і 22-го лютого (День Вашинґтона). На кожних 20 дітей мусить бути одна доросла особа. Вступ для дітей від 82-ої вулиці. Жадних замовлень не приймають. Немає групових відвідувань для старших.

ДЕ ҐОЛЬ І АДЕНАУЕР ПІДПИСАЛИ ПАКТ „ТРИВКОЇ ПРИЯЗНИ"

Париж. — У вівторок 22 січня 1963 Франція і Західня Німеччина підписали договір про закінчення кількасотлітньої ворожнечі та заступлення її тривкою приязню. Конкретно, у тому договорі говориться про тісну співпрацю Франції і Німецької Федеративної Републіки в ділянках закордонної політики, війська, культури і виховання. Для здійснення цієї цілі передбачується в договорі періодичні часті безпосередні зустрічі голів держав та їхніх прем'єрів і міністрів, щоб координувати обопільну дипломатію, військову політику й організацію, справи виховання і культурного обміну. У деклiяраціях однаково французького президента Шарля де Ґоля, як західньонімецького канцлера Конрада Аденауера називано той договір історичним актом, який став зразком для всіх інших країн Европи, як шлях до взаємної співпраці на шляху до єдности Европи. „Нема людини у світі, яка не розуміла б велетенського значення цього порозуміння. Після довгої і кривавої історії не тільки встановляється тепер мир, але й відкривається двері для нової майбутности Франції, Німеччини, ба, цілого світу" — заявив на церемонії підписання договору де Ґоль. Аденауер заявив після того, що він цілком приєднюється до всіх виводів де Ґоля. Підписали той договір з французького боку де Ґоль, прем'єр Жорж Помпіду і міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль, а з німецького боку Конрад Аденауер і міністер закордонних справ Ґергард Шредер. Підписання договору відбулося в Елізейському палаці і вся церемонія тривала всього десять хвилин. Договір складається з пакту порозуміння і окремої деклярації. У ньому нема згадки про те, що можуть туди приступати й інші країни. Договір підлягає ратифікації західньо - німецьким парляментом, що має статися в найближчих тижнях. Хоч за французькою конституцією уряд не обов'язаний пред'явити той договір парляментові для ратифікації, проте де Ґоль зробить це, щоб надати договорові більшої поваги. Перед підписанням договору де Ґоль і Аденауер перевели ще одну двогодинну нараду, в якій — за твердженням газет — Аденауер переконував де Ґоля, щоб той змінив своє непримирливе опозиційне становище щодо приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку. Про вислід тієї розмови нічого не сказано. Після підписання договору і виголошення коротеньких промов, 87-річний Конрад Аденауер і 73-літній Шарль де Ґоль один одного поцілували. Французька й німецька преса зазначує, що при всьому історичному значенні підписаного договору саме тепер між Францією і Німеччиною є поважна розбіжність думок в двох преважливих справах: щодо участи Британії у спільному економічному бльокові та щодо атомової зброї.

ОН таврують комуністів за спутування свободи комунікації людей

Об'єднані Нації. — Від кінця минулого тижня нараджується Підкомісія Об'єднаних Націй для протидії дискримінаційним практикам у ділянці людського руху й комунікації. Ця Підкомісія розглядала проєкт резолюції, зладжений Хозе Інґлесом з Філіпін, в якому між іншим таврується берлінський мур ганьби. Борис Іванов від СССР і Войцех Кентржинський з комуністичної Польщі критикували те місце резолюції, як теж оспорювали засадничу тезу, що за спутування свободи рухів окремих осіб і народів є відповідальними дані державні уряди. Названі комуністи запевняли, що обов'язком урядів є саме виступати проти „зловживання свободи рухів" та боронитися проти „інфільтрації саботажистів, провокаторів і підривних елементів". У дебаті виринула справа особливих труднощів, що їх мають мадярські, болгарські і румунські жиди, які хочуть виїхати з тих країн. Названі комуністичні речники твердили, що ті заборони й обмеження не є роблені з релігійних чи расових причин, а „з персональних, економічних, психологічних і політичних" мотивів. — В грудні ц. р. Об'єднані Нації святкуватимуть 15-річчя проголошення деклярації про людські права. Головою комітету, що має запланувати спосіб святкування, обрано американку Марієтту Трі. Совєтський представник Яков Островський „протестував", що це „парадокс", щоб комітет для відсвяткування конвенції про права людини очолювала громадянка країни, яка „на широку міру порушує людські права".

У СВІТІ

● **Три втікачі з комуністичної Мадярщини,** які прибули до прикордонного містечка по австрійському боці Айзенштайн оповіли, що втеча повелась їм тільки тому, що сніг грубою верствою покрив міни, а морози перервали електричні проводи, які проходять через дротяні засіки.

● **Совєтська пресова аґенція ТАСС** уперше зрадила обманюваним підсовєтським громадянам факт, що на Кубі знаходиться десятки тисяч совєтських вояків. ТАСС подав полеміку з державним секретарем Діном Раском, який на сенатській комісії гостро таврував приявність коло 20 000 совєтських вояків на Кубі, називаних дотепер в совєтській пресі, як нечисленні „техніки".

● **Шведський консулят у Варшаві** повідомив, що за три милі від польського портового міста Ґдиня затонули на Балтику два малі шведські кораблі містоти 425 і 650 тонн. Польський корабель врятував 9-х шведських моряків, але два моряки таки згинули.

● **У столиці Бельгії Брюсселі** зникла з свого підесталу надзвичайно популярна і шанована бронзова фігура юнака, що має за собою поверх столітню історію. Заалярмована в цілому краю поліція, дізнавшись, що біля тієї криниці з статуєю вешталась група студентів, зосередила свої розшуки на студентські кола і швидко віднайшла статую в студентському домі клюбу „Вікинґів". Студенти „схопили" статую „на жарт", але державні власті рішили, що жарт був кепський і оскаржили студентів за крадіж державного майна, заколот публічного спокою і порушення суспільної моралі. Голоси публіки є „за" і „проти" становища влади.

● **Хрущов,** розмовляючи з робітниками в східньо - німецькому місті Айзенгіттенштадті, заявив, що під час недавньої кубинської кризи „американці визвірили зуби, як вовк", але „не вкусили". Коли його спитали, чи американці „втратили апетит", то Хрущов відповів: „ні, але ми маємо проти них сильний батіг".

● **У столиці Південного В'єтнаму Сайґоні,** в готелі, де живуть американські старшини, комуністичні терористи підкинули бомбу, яка проте вибухла біля зовнішньої стіни, не завдавши великої шкоди. За 22 милі від Сайґону, комуністичні партизани напали на уфортифіковане село й убили сімох тамошніх цивільних сторожів. Це сталось коротко перед тим, як саме до того села прибув на інспекцію шеф тамошнього американського штабу ген. Ерл Вілер із 12 старшинами, між ними 5 генералами і одним адміралом.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Дві концепції Европи

Минулотижневий різкий виступ президента де Голя на публічній пресовій конференції проти повноправної участи Британії у західньоевропейському економічному бльокові, популярно відомому, як Спільний Господарський Ринок, як також негативна постава де Голя супроти порозуміння Кеннеді і британського прем'єра Мекміллена в справі колективного посідання атомової зброї й колективної відповідальности за неї, — цей його виступ поставив руба проблему не тільки де Голя у Франції і ролі Франції в Европі, але й ролі Европи в сучасному міжнародному світі. Добре схопив цю теперішню ситуацію німецький часопис „Франкфуртер Рундшав": „Коли Шарль де Голь уявляє собі, що він є персоніфікацією Франції, а її нарід, що вірить в його розум, потурає йому в цьому, то це справа передусім самої Франції; але коли генерал де Голь вважає, що він є першою і останньою інстанцією Европи, то це стосується всіх европейців". І ось де Голь, а з ним Франція, вманеврували себе в таку ситуацію, що їм загрожує ізоляція навіть в тому найвужчому тілі, яким є згаданий вище 6-членний політично - економічний союз, бо всі 5 членських держав поза Францією, включно з найближчою Франції де Голя Німеччиною Аденауера, є проти Франції в обох згаданих справах — участи Британії у господарській спільноті Західньої Европи та атомового узброєння.

Де Голь уважає, що Британія була б у союзі західньоевропейських країн „троянським конем", який той союз розсадив би, бо насправді домінували б у ньому З'єдинені Держави й Британія. Де Голь не довіряє Америці, як оборонцеві Европи, і побоюється, що Америка може вжити атомову зброю у війні, що не лежить в інтересах Европи (як, наприклад, за Кубу), або не вжити її в обороні Европи, залишаючи европейські наземні війська кривавитись, — щоб не спровокувати атомової атаки СССР проти Америки. Тому концепція де Голя — сильна військово й економічно „мала" континентальна Західня Европа з Францією у проводі, Европа, яка стала б „третьою силою" поміж СССР і ЗДА, яка мала б рівнорядний з ними голос в міжнародному ареопагу й сама вирішувала б свою долю.

Цій концепції протиставлена нині друга концепція, що її пропагують ЗДА й Британія: сконсолідована Західня Европа, не тільки її 13 країн - членів Північно - Атлантійського пакту (НАТО), але й ті країни, що до НАТО не належать, як Еспанія, невтральні Швеція, Австрія і Швайцарія, — у ширшій спільноті, яка охоплює цілий атлантійський обшир. Де Голь є непохитним ворогом Москви, противником „співіснування" з Москвою і звеличником західньої культури. Але він не хоче визнати тези, що тільки якнайширший західній політично-військовий і господарський бльок спроможний виграти змаг з міжнародним комунізмом, очолюваним імперіялістичною Москвою. У цьому власне пункті опозиційна до де Голя західньоевропейська преса закидає йому одверто, що він — керуючись персональною антипатією супроти англо-саксів, яка датується з часу його суперечок із Рузвелтом і Черчиллом з останньої війни, та амбіціями „величі Франції" з часів Людовика XIV або Клемансо — затратив почуття реалізму. Очевидно, що, особливо для нас, українців, це є дуже принадний образ, змальовуваний де Голем: вільна й об'єднана Европа „від Атлантику по Урал". Але як той образ може стати дійсністю — без спільних зусиль з Америкою?!

Дуже прикро й сумно, що саме в той час, коли комуністичний табір розхитується внутрішніми сварнями — також на Заході розпалюється спір, що виходить поза теорію, бо тісно заторкує стратегію НАТО та західній господарський світ. Треба вірити, що державний розум де Голя виявиться таки сильнішим за його впертість і продиктує йому виректися тих ідей, що у практиці шкодять єдности Европи та вільного світу.

„Небезпечна штука"

Про „відлигу" в Совєтському Союзі писали й пишуть багато. Деякі обсерватори й „експерти" твердять, що в СССР можна вже вільно висловлювати свої думки й погляди, навіть не надто згідні з партійною лінією. Дехто добачає відлигу в таких фактах, як опублікування широко обговорюваної повісти совєтського письменника Солженіцина „Один день Івана Денисовича".

Яскравою ілюстрацією, як насправді виглядає свобода слова в Совєтському Союзі в 1963-му році, значить, уже на десятому році від часу смерти засуджуваного сьогодні Сталіна, може бути випадок із совєтським письменником Віктором Нєкрасовим, якому пощастило недавно побувати в Італії і в З'єдинених Державах в характері туриста. Маючи добрий обсерваційний хист і сяке-таке, як на совєтського письменника, почуття правди, Нєкрасов списав свої враження із своєї подорожі і надрукував їх в 11-ій і 12-ій книжках журналу „Новый Мир" за 1962-ий рік. У ЗДА Нєкрасов не зустрічав і не бачив лише поганого, як його колеґи по перу, письменники й журналісти, що побували тут перед ним. Йому сподобалися універсальні крамниці в хмародерах Ню Йорку, багата на програми телевізія; в музеї модерного мистецтва Ґуттенгайма він зумів знайти „найінтересніше, що було на Заході від кінця XIX віку"; йому припали до вподоби й елеґантно збудовані хмародери на Золотому Березі в Шикаґо і багато дечого іншого. Описуючи все це, Нєкрасов поставився критично до багатьох сторінок американського життя, що до них ставляться критично й самі американці. Але в свої враження він насмілився вплести критичну заввагу з приводу того, що большевики, висилаючи свої делеґації і туристські групи закордон, обов'язково приставляють до них аґентів таємної поліції.

Репортаж Нєкрасова викликав справжню бурю на сторінках „Ізвєстій", що є офіційним органом ради міністрів СССР, значить також Комітету Державної Безпеки — КҐБ. Заховуючи від совєтських читачів справжню причину урядового гніву, — його згадку про висилання закордон із делеґаціями і туристськими групами поліційних аґентів, — „Ізвєстія" висипалися в числі з 20-го січня ц. р. на Нєкрасова за його „крайньо поверховні і глибоко неправильні" враження, зокрема за те, що він дотримується принципу „фіфті - фіфті" не тільки в описуванні Америки, але й у таких поважних речах, як протиставлення „двох світів і двох ідеологій", в той час, як всіх совєтських людей зобов'язує єдина партійна настанова: „в ділянці ідеології не може бути ніякого мирного співіснування". Стверджуючи, що „фіфті - фіфті" це „дуже небезпечна штука", московські „Ізвєстія" намагаються виправити вчинені Нєкрасовим „перекручення". Зокрема, вони заявляють, що в Ню Йорку нема . . . двадцятиповерхових універсальних крамниць, бо найвища з них має, мовляв, всього тільки одинадцять поверхів. Так само пробрехався, за словами „Ізвєстій", Нєкрасов, подаючи кількість нюйоркських телевізійних стацій, бо їх існує не одинадцять, а шість. Щодо музею модерного мистецтва, то „Ізвєстія" заявляють, що самі американці кплять з „мазанини" виставленої там, хоч, як відомо, американці довгими годинами вичікували в чергах відкриття нового будинку цього музею, щоб ту „мазанину" оглядати. Добивають „Ізвєстія" Нєкрасова докором, мовляв, він знеславлює те, що є „священним для кожної совєтської людини" і „безтактовно й образливо ставиться до товаришів своєї туристичної подорожі", значить, якщо брати до уваги подану вище згадку Нєкрасова, — до „охоронників" з КҐБ.

Виступ „Ізвєстій" доводить з усією наглядністю, що в Совєтському Союзі і тепер за Хрущова, так само, як і за Сталіна, правди писати не можна. Зокрема, не вільно ставитися критично до „священних" для кремлівських сатрапів і їхньої компартії „традицій" ЧеКа - ГПУ - НКВД - КҐБ.

ОПРАВДУВАННЯ ДЕФІЦИТНОСТИ БЮДЖЕТУ

Пересланий Конґресові проєкт федерального бюджету на 1964-ий рік стурбував не тільки опозиційно наставлених конґресменів - республіканців, але й численних демократів. Президент пропонує зменшити податки на $13.5 більйона, при чому за урядовими передбаченнями дефіцит становив би $11.9 блн.

Конґресмен - республіканець Чарлз Галлек назвав цей проєкт нереальним, ба навіть цинічним. Невдоволені з нього й демократичні законодавці, бо вони не вірять у можливість скріплювання економіки та вдержання стабільности валюти за допомогою дефіцитових бюджетів.

Президент запроєктував бюджет на фінансовий рік, що скінчиться 30-го червня 1964-го року. Але секретар скарбу Даґлес Діллон заявив журналістам, що цьогорічне зменшення прибуткових податків почне впливати на економіку країни аж за кілька років, і 1966-ий рік ще буде дефіцитовим, а федеральний бюджет збалянсується у 1967 році. І аж тоді, мовляв, буде в країні повне затруднення.

Діллон сказав: „Чи ми схвалимо зменшення податків, чи ні, перед нами в найближчих роках дефіцитові бюджети. Але коли не буде зменшення податків, тоді ми не можемо мати найменшої надії на те, що дефіцитність бюджету не турбуватиме нас у найближчому десятилітті".

Діллон пригадує, що президент Д. Д. Айзенгавер запропонував був федеральний бюджет на 1956-ий рік із передбаченим дефіцитом на $2.4 більйона, але в дійсності була надвишка у висоті $1.6 більйона. Цю збалянсованість бюджету осягнено внаслідок того, що в 1954-му році був зменшений податок.

Не розуміють цього члени Конґресу, і сенатор - республіканець Еверет Дірксен заявив, що Президент керується дивоглядною теорією: чим більший дефіцит, тим краще. „Інакше кажучи, — сказав він, — Президент вважає, що направляти помилки треба ще більшими помилками".

Дехто із журналістів, як на джерело отієї „заплутаної теорії" Президента, вказує на економічну науку британського ученого Джана Мейнерда Кейнса, що помер у 1946-му році. В перших роках другої світової війни Президент студіював у Лондоні і напевно запізнався з працями цього славного економіста, який у 1919-му році був представником Великої Британії на конференції у Версалі, але покинув її, знеохочений становищем представників інших держав - переможців, які хотіли звалити на Німеччину непомірно великі воєнні відшкодування.

Того ж року Кейнс видав свою працю „Економічні наслідки миру", в якій доводив, що Німеччина неспроможна сплатити визначених для неї репарацій. Він мав слушність, і союзники час від часу оголошували нові й нові полегші для переможеного противника.

Основною працею Кейнса є „Головна теорія затруднення, відсотки і гроші", яку він видав у 1936-му році. Автор цього твору став провідним критиком ортодоксальної економіки. Економіку уважав він не за „описову науку", що має боронити „статус кво", а лише за інструмент соціяльної контролі, за допомогою якого можна осягнути такі далекі цілі, як найбільша крайова продукція, повне затруднення і міжнародна монетарна стабілізація.

На думку Кейнса, повного затруднення можна добитися не „автоматичним механізмом", а свідомою й доцільною заохотою до продукування товарів, дешевим кредитом та якнайбільшою консумпцією через зменшення ощадностей. Однак, під час війни він вимагав контролі над інфляцією за допомогою примусової ощадности і пропонував вільну міжнародну торгівлю та інвестиції, міжнародну валюту та світовий банк.

Хто уважно читав звернення Президента про Стан Унії і його ж бюджетове звернення, той легко може зрозуміти, що Кеннеді і його економічні дорадники перебувають під впливом теорії Кейнса, якою керувався також і президент Ф. Рузвелт, що в 1930-их роках поборював економічну депресію збільшенням федеральних бюджетів, не лякаючися дефіцитів. Журналіст Едвін А. Лейгі пише: „Кейнс переконав Ф. Д. Рузвелта, що дефіцит не є такий то вже дуже злий".

До Ф. Д. Рузвелта американські президенти морочили собі голову старим твердженням Бенджеміна Франкліна, мовляв, витрачати гроші можна тільки тоді, коли вони є. Кейнс домагався для скріплення економіки повного затруднення і якнайбільшої крайової продукці, рекомендував користуватися різними заохотами продуцентів і консументів.

Президент Кеннеді пропонує зменшити податки і споживачам і промисловцям, уважаючи, що таким чином широкі кола громадян і великі підприємці та промисловці матимуть в кишені більше грошей. Президент не заперечує, що це спричинить дефіцит державного бюджету, але він вірить, що в майбутньому це скріпить економіку і збалянсує бюджет. Економісти стверджують, що деколи так буває, але на довшу мету федеральні дефіцити не можуть бути корисні.

Прихильники економічної і фінансової політики Президента кажуть, що окремі особи і цілі підприємства за допомогою кредитів стають на ноги і багатіють, сплачуючи кінець-кінцем свої борги. Але противники цієї політики твердять, що засаду боргування не завжди вдається застосувати до державного господарства. Держава позичає гроші, тобто допускає дефіцити, не на продукцію товарів, а на чисто консумпційні цілі — оборону, добродійність, освіту, атомову продукцію, досліди космічних просторів. Треба пам'ятати, що ЗДА в 1964-му році мусять заплатити 10.01 більйона відсотків від державної заборгованости. Ця заборгованість з кожним роком зростає, і годі повірити, щоб такий стан міг мати, на довшу мету, корисний вплив на економіку країни.

Справу бюджету на 1964-ий рік вирішуватиме Конґрес, який возьме до уваги всі арґументи, а не тільки ті, що їх підносить уряд і його дорадники.

ХРУЩОВ У БЕРЛІНІ

Мюнхен. — Hannibal ante portas (Ганнібаль перед брамами) — це був клич оборонців Риму, коли до того міста наближалися війська картаґінського генерала Ганнібаля в добі Другої пунійської війни (218 — 207 рр.)

Коли б не закінчилася московська авантюра на Кубі фіяском, як воно сталося, то напевно громадяни Німецької Федеративної Республіки не сиділи б так спокійно біля своїх телевізорів, слідкуючи за перебігом з'їзду німецької комуністичної партії у Східньому Берліні. Сам „великий бос" Хрущов ушанував своєю присутністю з'їзд свого попихача - поплентача Ульбріхта, щоб задемонструвати вірність „Німецькій Демократичній Республіці" з її 17 мільйонами мешканців, які тільки тому не втекли на Захід, що знаходяться під наглядом комуністичної поліції і відгороджені муром та кільчастим дротом, ямами й мінами на кордоні із вільним світом.

Хрущов мандрує від одного до другого з'їзду комуністичних партій сателітних країн, виголошує промови, заохочує одних, ганьбить інших і за всяку ціну старається ізолювати китайських комуністів.. Коли б не ця потреба, то, мабуть, Хрущов не їздив би з Москви до Софії, Букарешту, Варшави й Берліну: і без того має він багато клопоту в СССР.

Поборюючи „догматизм" китайських комуністів у справі війни чи миру в міжнародній політиці, Хрущов цілить також у „догматиків" із своєї власної партії. Цей „догматизм" має твердий ґрунт у теорії творця большевизму — Леніна. Наприклад, 6 грудня 1920-го року Ленін у Москві казав: „Як тільки ми зміцнімо настільки, щоб повалити ввесь капіталізм, ми негайно схопимо його за горло" (т. 31, стор. 413).

Вождь китайських комуністів Мао уважає, що Москва, встановивши свою атомову зброю на Кубі, мала досить сили на те, щоб ударити по ЗДА і „повалити ввесь капіталізм". Тому Мао називає відступ Хрущова з Куби боягузтвом, а першому секретареві КПСС закидає зраду ленінізму („ревізіонізм").

Звичайно, суть спору між Хрущовим і Мао та їх прихильниками не в теорії „ленінізму". Як колись за богословськими спорами між релігійними течіями стояли нерідка зовсім реальні, матеріяльні інтереси різних груп суспільства, так тепер за кличами: „догматизм", „ревізіонізм", „опортунізм" треба шукати дійсних противенств між двома великодержавами: совєтською Росією і комуністичним Китаєм.

Поки Москва не мала надії включити в свій бльок комуністичну Югославію, вона кидали грім і блискавку на Тіта, як „ревізіоніста", „лакея імперіялізму" і навіть „фашиста". Але югославці не дали себе залякати, і тепер Хрущов прийняв „ревізіоніста" Тіта в свої обійми, хоч Мао повторює супроти Тіта ті самі обвинувачення, які недавно кидала на нього Москва.

Встановивши свої ракети на Кубі, Хрущов переступив межу терпеливости ЗДА і побачив, що може необережним кроком викликати світову катастрофу. Саме цієї катастрофи бажають китайські комуністи, в надії, що Китай у війні між атомовими великодержавами лишиться на боці. Як „третій, що радіє", Мао міг надіятися, що знищені війною СССР, Західня Европа і Америка стали б легкою здобиччю для його 700 мільйонів голодних підданих. Цієї перспективи злякався Хрущов. І він, покидаючи Кубу, шукає підтримки для своєї політики „мирного співжиття з імперіялістами" серед комуністичних партій цілого світу.

Свої політичні міжнародні труднощі та господарський розгардіяш у „державі" комуніста Ульбріхта (в Східній зоні масло, м'ясо та інші харчові продукти продаються лише на картки, бо колгоспна система зруйнувала сільське господарство), ці труднощі Хрущов старався на з'їзді в Берліні закрити голосними фразами про майбутню об'єднану Німеччину під прапором ленінізму. Але в Західній Німеччині і у вільному світі добре розуміють ситуацію московського вождя: в Берліні він не захоче повторити експеримент, що провалився на Кубі.

Очевидно, це й було причиною, чому посадник Західнього Берліну В. Брандт збирався відвідати Хрущова в Східньому Берліні. Ще й досі у німецькому суспільстві жевріє надія на те, що якось удасться переговорами з Москвою „викупити" 17 мільйонів німців, що стогнуть під режимом Ульбріхта. В цьому Брандт мав згоду канцлера Аденауера. Однак, побачення Брандта з Хрущовим не відбулося, бо проти цього запротестувала берлінська частина партії Аденауера — Християнсько - Демократична Унія. Хоч Брандт заявив, що він мав на думці говорити з Хрущовим не про загальну політику, а тільки про положення людности в розділеному надвоє місті, кожному ясно, що питань міжнародної політики в розмові з Хрущовим не було б можливо оминути.

В Західній Німеччині сподівалися, що Хрущов, побачивши „мур ганьби", збудований Ульбріхтом, звелить своєму підручному послабити режим у Східньому Берліні. Надії ці не здійснилися, бо Хрущов прославляв берлінський „мур ганьби" і лаяв уряд Аденауера, не подавши ніякої надії на облегшення режиму.

П. А.

ПРО ПРИНЦИПИ Й ПОСТУПКИ В МОВНІЙ ПРАКТИЦІ

Наша мовознавча дискусія може легко зійти на невластиві рейки, не зважаючи на те, що її учасники дають окремі цінні зауваження і заторкують — кожний свої — „наболілі струни душі". Спостерігаємо в цій дискусії намагання „рятувати" те чи інше із скарбниці української літературної мови від грізних пуристів, готових збіднити її.

Декому здасться, що треба йти на поступки і не бути принципіяльно вимогливим, коли йде про окремі букви, наприклад „ґ" чи „г" або „л" чи „ль" у чужомовних словах; дехто боронить окремі слова, наприклад, „воздух", на тій підставі, що в нашій мові є й слово „дух", є й приставка „воз" у Шевченковому „возвеличу", отже може бути й слово „воздух", з архаїчним, щоправда, відтінком, але хіба ж архаїзми не мають своїх прав у літературній мові?

Можна при цьому покликатися на факт, що деякі такі слова виявляють ще певну живучість, що живуть в устах народу в такому чи іншому районі України, в певних шарах українського громадянства або зустрічаються в творах видатних письменників.

Уся ця оборона, що має похвальну мету рятувати окремі букви та слова для літературного вжитку, ведеться із становища потреби робити поступки не тільки в щоденній мовній практиці, але й у практиці літературній.

Тим часом у мовних питаннях, правописних, граматичних чи лексичних, слід виходити з певних засад, які стверджують те чи інше право розвитку мови. Ми зможемо вирішувати сумнівні справи в мові, якщо знайдемо такі принципи і зможемо на них спертися, а не будемо прислухатися тільки до наших звичок і вподобань. Зокрема, якщо йде про лексику, то мусимо пам'ятати при виборі слів про принцип індивідуалізації мови в її історичному розвитку (це те, що — досить неокреслено — називаємо духом мови).

Усякий живий твір набирає в процесі свого розвитку собі тільки властивих, притаманних рис. Так розвивається характер окремої людини, характер народу й „дух мови". Мова індивідуалізується і в своєму письмі, і в правописі, і в граматичній будові, і в складні, і в лексиці.

Не місце тут, розводитися над цими далекосяжними справами. Можемо тільки одним - двома прикладами зілюструвати тенденції розвитку слова, що нас спеціяльно цікавить. Візьмімо для прикладу давній слов'янський корінь „іск". Він залишився в російській мові живучим і від нього походять численні слова: искать (шукати) і цілий ряд похідних, як иск (позов), искатель (шукач), искание, искательство, искательный. В українській же мові цей корінь закостенів, залишившись тільки у таких словах, як зиск, ськати (шукати паразитів на голові). Подібний процес розвитку можемо ствердити в багатьох інших словах.

В інших випадках спостерігаємо ще й сьогодні змагання між окремими словами того самого значення: з двох рівнозначних слів „перемога" і „побіда" перше виявляє виразну тенденцію вийти на перше місце саме тому, що воно актуалізує право індивідуалізації мови, яким не може нехтувати той, хто стоїть на сторожі рідного слова.

Щодо архаїзації мови в деяких поетичних творах, то вона має, як відомо, окрему функцію: надає мові поваги й урочистости і збагачує її ритм (наприклад, у реченні: „не так тії вороги, як добрії люди"), або відтінює гумор чи іронію („во дні они"). В кожному випадку архаїчні слова відчуваються як вийняток, і тим потверджують їх окремішність у мові. Уникаємо архаїзації слів у щоденному вжитку, а тому не можемо зіставляти такі слова, як „воздух" з величним Шевченковим: „возвеличу отих рабів німих".

Д. Козій

Чекалинівець

МАКІВКА В 1930 РОЦІ І РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЛАСТУ

(2)

Під час короткої зупинки поїзду ввалилося до нашого переділу два польських поліцаї з ремінцями під бородою, — знак, що „службово", переглянули наші виказки і з певною сатисфакцією поставили питання: „Чи знаєте, що ваш Пласт розв'язаний?" Це питання нас заскочило. Ми ніяк не сподівалися такої скорої і такого роду реакції на подію під Бібркою. Дальших питань поліцаї нам не ставили, бо, мабуть, поспішали, поглянули тільки на газету, що лежала на лавці, іронічно усміхнулися і сказали глумливо: „Но, то до відзеня на Макуфце". Та й пішли.

В розмові про дальшу долю Пласту ми навіть не звертали уваги на прекрасну околицю, вузьку долину бистрого Опору та знайомі нам місцевості — Демня з тартаком Ґредлів, де ми кілька літ тому таборували, Святослав, де вбито князя Святослава, Гребенів, Зелем'янка зі Шматерівкою, де хворів на смертельну недугу наш колишній пластовий полковник Юрко Шматера, нарешті наша остання стація, Тухля, увіковічнена Франковим „Захаром Беркутом". На стації, крім двох польських поліцаїв і звичайної вже для нас процедури — виказки і „куда ідете?", проходжувалося досить літників, які поглядали на нас так, ніби ми власне напали на пошту. Тож, не затримуючися довго, купили ще одну газету з відповідним великим заголовком і рушили на Маківку, щоб попередити наших про візиту поліції, яка напевно прибуде туди кожної хвилі.

При гарній погоді, під гарячим промінням сонця, поскидали ми наші досить теплі пластові сорочки, камаші та непотрібні причандали до наплечників і незабаром підійшли під масив Маківки, нашої цілі. Гірською доріжкою попід гірське сільце обійшли гору східнім боком і стали підходити до неї з південного боку.

Табор на Маківці. Вістка про долю Пласту і перерваний обід. Степан Охримович. Праця над могилами. Вдова по редакторі „Діла". Нічліг і „напад" на табір.

Високо на полонинці побачили ми наших побратимів біля низки шатер. Вони привітали нас веселими окликами. Не знали, мабуть, сараки, що йдемо ми з невеселими вістками.

Привіталися сердечно з усіми і передали зловісну газету, чекаючи, яка буде реакція. Щойно після перечитання газети вголос, коли почалися коментарі, подібні до наших у поїзді, ми подали вістку, що її почули від поліцаїв: „Пласт розв'язаний"! Хвилина гробової мовчанки і — оклики: „Неможливо", „це вони хотіли вас, боягузів, застрашити", „не пускайте глупих жартів" і інші в такому самому дусі.

Ми стояли перед ними ні в сих, ні в тих, немов обвинувачені, і тільки коротко відгризалися: „Пождіть, почуєте, побачите!" А в душі вже жаліли, що зіпсували гарний настрій товариства, а можливо й відбили охоту до праці. Але й мовчати ми не могли, бо це ж була занадто важлива для нас усіх справа.

Вкінці вовчий апетит кожного з нас після відбутої дороги годі було вже довше тримати на припоні, тим більше, що з польової кухні лоскотав наші ніздря спокусливий запах ґуляшу і зупи з ягід. Тож, не чекаючи на запрошення, ми самі набрали до наших їдунок решткі того, що звалося обідом, і посідали збоку, уплітаючи те їстиво аж лящало за вухами. При тому поглядали на наших друзів, що завзято обговорювали незвичайну вістку.

І щойно тоді між знайомими обличчями завважили ми бліде, навіть дуже бліде лице одного з наших побратимів, що його зовсім не сподівалися побачити тут, на Маківці. Це був Степан Охримович, наш колишній старший товариш по стрийській гімназії, пізніше один із провідників студентської націоналістичної молоді у Львові, а в „Червоній Калині" найстарший ранґою, так званий Дід. Про нього чули ми, що сидить він ув'язнений у стрийській тюрмі під закидом якоїсь протипольської акції. Ми обсервували його, як він своїм звичаєм, дуже спокійно, може аж занадто, старався проаналізувати нову ситуацію, в якій опинився Пласт і ми всі.

Охримович старався вияснити, що випадок з Г. Пісецьким тільки прискорив розв'язання Пласту, і різними фактами пригадував нам, що його доля була вже давно припечатана польською адміністрацією. Пласт — казав він — мусить перейти на інші, леґальні форми, а почасти й на нелеґальні. Ми під польською окупацією перенесли вже не один тяжкий удар по нашому організованому життю, дасть Біг переживемо і цей. Живемо у виїмкових часах. Такі удари повинні тільки скріплювати нашу завзятість і заправляти нас до дальшої боротьби. Ми повинні бути тверді, всякі переслідування збоку польської адміністрації — це знаменита школа для наших і цілого народу характерів. Таке було з ірляндцями, фінами і іншими гнобленими народами, але вони не подалися і кінець-кінцем дійшли до своєї мети.

Хоч ці думки не були для нас новими, але кожен із нас з найбільшою увагою слухав Діда Охрима. Розмови на ці теми велися й після обіду і під час порядкування могил УСС'ів, і під їх впливом поволі зникав непевний настрій, що позначився спочатку на всіх.

Дальших кілька спізнених побратимів, що прибули „зі світу", тільки підтвердили наші вістки і додали деякі подробиці про те, що польська поліція всюди заалярмована, контролює всі дороги й залізниці. На вимогу громади Головецько, на терені якої знаходився табір, ми зголосили нашу приявність і нічліг на Маківці, щоб не вплутувати в біду людей.

Коли ми направляли тин довкруги могил і браму-вхід до них, повалену зимовими бурями, а може й поліцією, підійшло до нас якесь українське мішане товариство. Інтеліґенти, здебільша старші. Між ними вибивалася красою молода жінка, брюнетка з довгими косами. Вона підступила до нашої групи і заговорила гарною українською мовою. З кількох слів похвали для нашої праці розвинулася розмова. Виявилося, що вона — відома львівська рецитаторка і артистка, вдова по одному із редакторів „Діла". Була недавно на Великій Україні, виступала у Харкові в українському театрі, а тепер приїхала у рідну Скільщину на вакації. Ну, і вибралася з товариством на прогулянку. Для нас вона стала ще більш інтересною. Бо й чому ж би ні? Акторка, Велика Україна, життя під большевицькою окупацією... Тож засипали ми її питаннями на всякі теми. А вона радо відповідала.

Та вже після кількох відповідей ми зорієнтувалися, кого маємо перед собою: представницю радянофільської орієнтації, модної тоді серед деяких кол нашої інтеліґенції. Тої самої орієнтації, що її поширювали тодішній большевицький консул у Львові, Лапчинський, Крушельницькі і товариство, що скупчувалося біля журналів „Нові Шляхи" і „Вікна". Воно, казали ці люди, правда, що на Україні комуна, але правда й те, що там цвіте і розвивається українська культура, дивіться — театри, університети, книжки, наука.

Євген Крахно

ПАМ'ЯТІ МУЗИК

Так назвав А. Штогаренко свої фортепіянові поеми, так би мовити звукові присвяти трьом композиторам — С. Богатирьову, М. Коляді та Ф. Козицькому.

А. Штогаренко був учнем С. Богатирьова. Ім'я Богатирьова згадане в двох енциклопедіях.

До 1936-го р. м. Харків було столицею України. Протягом двох десятиліть аж до другої світової війни, проф. Богатирьов очолював катедру теорії та композиції в харківській Консерваторії. Він виховав плеяду українських музик: композиторів, музикознавців, дириґентів. Ось імена його учнів: Коляда, Штогаренко, Тіц, Мейтус, Рибальченко, Костенко, Тольба, Клебанів, Барабашов, Ольховський, Фоменко, Берндт, Нахабин, Борисів, Тюменєва, Григорович, Олена Богатирьова, Рождественський, Жуковський, Андросюк, Гайдамака.

Одною з найчутливіших для української музики і найдавніших втрат, була пропажа опер Бортнянського. С. Богатирьову пощастило відшукати одну з опер композитора написану в Італії.

Останній час, протягом цілих трьох років, С. Богатирьов працював над відтворенням передостанньої симфонії Чайковського, ніби знищеної композитором. Упертою працею над ескізами симфонії, над записними книжками Чайковського, проф. Богатирьов відтворює партитуру максимально наближену до задумів композитора. Після шестидесятип'ятилітнього небуття ця Симфонія знову воскресла й прозвучала і в Старому і в Новому Світі. В Ню Йорку її недавно виконувала славетня Оркестра Філядельфійської Фільгармонії під керівництвом Орманді. Преса відзначила мистецьку чулість і ту повагу, з якою С. Богатирьов поставився до музики Чайковського, поєднавши в відбудованій ним партитурі наукову сумлінність зі справжнім талантом.

В своїх творах Чайковський широко розробляв „заплачки" українських народих дум, окремі інтонації та цілі цитати з таких українських пісень, як „Ой, піду я пона лугом", „Ой, рай же розвився, Христос народився" (колядка), „Ой, ішов козак з Дону", „Гречаники", „Ой у полі три криниченьки" та інші. Ось твори, в яких живим надхненим джерелом був український народний мелос: перший струнний квартет; перший концерт для ф-но; друга, третя, четверта й п'ята симфонії; гумореска, скерцо, сальонова полька — для ф-но; вступ до балету „Лебедине озеро", пісні — „Чи я в лузі не калина була", „Коли б знала я", „Садок вишневий" (за Шевченком). Поетичні образи української народньої пісенности органічно перетворилися ь них. Тому почувши знайому мелодію, ми в ній пізнаємо Чайковського, забуваючи вже про першоджерело.

Самий факт написання згаданих опусів, відограв величезну ролю в приверненні уваги загалу до українського життя і української народної творчости в тяжкі часи для нашої культури, мови і пісні.

У відродженій Ес-дур-ній симфонії Чайковського ми також чуємо звучання української народної мелодії — це знайомий ще з другої симфонії мотив „Журавля".

У фортепіяновім циклі „Пам'яті музик" композитор А. Штогаренко втілив музичні портрети свого вчителя С. Богатирьова і друзів М. Коляди та Ф. Козицького. В поемі, присвяченій С. Богатирьову, відбиті музичні образи характерні українській думі.

Друга поема цього циклю присвячена пам'яті М. Коляди.

Микола Терентійович Коляда, — це ще одна сумна леґенда української музики. Народився він в сім'ї селянина на Полтавщині. З'явившися у Харкові, Коляда вперше сів за фортепіян і мало не відразу заграв на ньому. Дбайливо вивчений С. Богатирьовим молодий композитор натхненно заговорив живою музичною мовою. Сміливо експерементуючи, він не проглядів величезних можливостей збагачення музики, схованих в українській народній пісні. Щойно ввірвавшись в світ мистецтва, спрагло вбираючи відкриті йому щедроти. Композитор Коляда не встиг завершити того, що міг. Смерть спіткала його в віці 28-ох літ (р. 1935). Коляда загинув символічно, — штурмуючи в альпіністському поході один з верхів Кавказу.

Ті з учнів С. Богатирьова, що опинилися на чужині, здобули й тут собі признання. До таких в першу чергу належать проф. А. Ольховський та недавно померлий композитор М. Фоменко.

Д-р муз. наук, заслужений професор С. Богатирьов — був людиною глибоких знань і ерудиції, яка опиралася старанно вивченій традиції. Він багацько зробив для музичної України й відгомін його діяльности пролунав і поза межами країни, в якій він творив. Його мистецтво живе новим життям в його учнях.

Місійна станиця в Сан Дієґо, Каліф.

Сан Дієґо, 350-тисячне портове місто в полудневій Каліфорнії, лежить над Тихим океаном, 120 миль на полудневий схід від Лос Анджелес, 12 миль від границі Мехіко. В часі канонічної візитації парохії в Лос Анджелес на весні 1962 зголосилася до Преосвященного Владики Кир Ярослава Ґабра делеґація українців - католиків із Сан Дієґа і просила про душпастирську опіку. Владика віднісся прихильно до тої просьби і зарядив, щоб парох Лос Анджелесу, о. Колтуцький вів в Сан Дієґо українсько - католицьку місійну станицю та сповняв в ній душпастирські обов'язки, доїжджаючи там раз на місяць.

Є це вже третя місійна станиця, парохії Лос Анджелес. Дві перші в Сан Франсіско (Каліфорнія) і у Фінікс (Арізона) є вже нині окремими парохіями.

В неділю 7-го жовтня о. Колтуцький прибув до Сан Дієґа, щоб відправити Службу Божу. Для підкреслення ваги тої події, о. парох вирішив, що Служба Божа буде співана, і звернувся до церковного хору в Лос Анджелесі, який прийняв запрошення.

Служба Божа в Сан Дієґо відбулася в римо-католицькім костелі св. Івана. В проповіді о. Колтуцький заохочував нову громаду до витривалости в розпочатім великім ділі і сказав, що не треба знеохочуватися малим числом вірних. На першій Службі Божій в Лос Анджелесі кільканадцять літ тому, було шестеро людей, а тепер та парохія має 500 парохіян, хор під управою славного дириґента, проф. Володимира Божика, гарну і веливу церкву і парохіяльну Рідну Школу.

По Службі Божій о. парох повідомив, що управа місійної громади запрошує хористів з Лос Анджелесу і всіх членів місійної громади на спільну вечерю до „Дому Гостинности" в прекраснім парку Бальбоа. Вечерю приладила сама місійна громада. Як нас поінформовано, найбільше трудилися пані: Марія Бумбар, Катерина Бумбар, Енрус, Лащак, Скоп і Данильчук та панове Петро Бумбар і Енрус. По молитві, проведеній о. парохом, всі засіли до вечері. Запанувала мила рідна атмосфера. Привіти виголосив голова місійної громади Іван Бумбар, містоголова Іван Ворона, який говорив дуже гарно і зворушливо. В імені гостей інж. Олекса Скробко, подякував за щире прийняття, побажав новій громаді якнайкращого розвою.

Признання належиться управі місійної громади: Іван Бумбар, голова; Іван Ворона, містоголова; Дарія Роте, секретарка; Іван Данильчук, скарбник; інж. Борис Хам і Петро Бумбар, куратори; пані Піскур і К. Бумбар, сестриці. При цій нагоді годиться згадати, що ціла громада відчуває вдячність до о. шамбеляна Стефана Семчука з Вінніпеґу в Канаді. о. шамбелян приїздить до Сан Дієґо на вакації і відправляв Служби Божі. За його старанням громада має вже ризи, чашу, Евангелію і інші церковні книжки. А вже вершком великодушности о. шамбеляна Семчука є факт, що він передає місійній громаді дім в Сан Дієґо, що дістав по своїм вуйкові.

Сан Дієґо є чудове місто і має такий лагідний клімат і такі великі можливості заробітку, що люди з цілої Америки, а між ними і українці, там поселюються. По ближчі інформації можна писати до голови міської громади:

Mr. Ivan Bumbar
1422 Robinson Ave.,
San Diego 3, California

Інж. Омелян Тишовницький,
член церковного хору
в Лос Анджелесі.

• **В Ареццо в Італії** на минулу п'ятницю 18 січня неофашисти заповіли свою маніфестацію. Колишні соціялістичні й комуністичні партизани змобілізувались, щоб до тих публічних зборів неофашистів не допустити. 8.000 італійських поліціянтів змобілізовано, щоб пильнували спокою, але всеодно між 1.000 неофашистами і 5.000 соціялістами й комуністами прийшло до вуличних сутичок і бійок, в яких кількадесять осіб поважно ранених, а десятки інших потурбованих.

В. Ласовський

Михайло Пежанський і його праця

Говорити про особу інж. Пежанського, це говорити про тих громадських і культурних діячів, які без розголосу і оплесків, не оцінені чи недооцінені, муравлиною працею, безвідпочинковим зусиллям, роками і роками працюючи, залишаючись непоміченими. Інж. Михайло Пежанський, як чимало інших непомічуваних і скромних будівничих еміґраційних, непроминальних здобутків для нашої Батьківщини, це „герой, що про нього не співається в пісні".

А ось у мене бажання заспівати пісню не Пежанському, кажім, чи іншим, подібним трудівникам. Надто бо вони скромні, щоб без почуття зніяковіння слухати їм про себе панеґіричні хорали.

Ми заспіваємо про труд, про самопосвятну працю, про досягнення творчого духа надхненого любов'ю до свого народу, почуттям обов'язку і самопризначення. Невтомним рукам, що повсякденно формують цеглинки і з них ставлять на чужих землях причілки змагу за наші національні ідеали. Нашій пісні хай прислухаються молодші покоління, наші діти, і хай вона їх надхне і повчить „шукать великого в малому і в тихому грімке почуть".

Підсумок діяльности Михайла Пежанського на 1963 рік виказують такі цифри: — 100 термінологічних словників виданих в різні часи різними українськими видавництвами у мікрофільмах, з них деякі абсолютно унікальні, 5-6000 проглядків (діяпозитивів, слайдів), які охоплюють творчість понад сотні мистців-плястиків живучих на еміґрації та в краю, понадто колекція документів, світлин і рідкісних видань.

Коли пересічну величину одного словника числити в 600 сторінок, то кількість сторінок, яку одну по одній закріплював Пежанський на мікрофільмі висловлюється в цифрі 60.000.

Йдучи назустріч пекучій потребі еміґрації мати термінологічні словники з різних ділянок науки, словників, яких аж ніяк не дістати ні в книгарнях чи в бібліотеках, Пежанський зладив коло 250 примірників комплектних відбиток тих книжок для поодиноких науковців, наших наукових установ, а навіть для американських наукових установ, які таких словників безуспішно розшукували.

Неоцінена важливість цієї праці доказує факт, що деякі словники були негайно знищені большевиками після їх випущення з друку, а поза межі Совєтського Союзу продісталися припадком в кількості двох чи трьох примірників. Бог святий знає, якими то шляхами доходив Пежанський до змоги закріпити їх на мікрофільмі, та зберегти для майбутности безцінні твори!.

Подібне і з проглядками та репродукціями мистецьких творів, посталих на еміґрації та на рідних землях і вивезених на чужину. Багато з тих творів не закріплених на фотографічній плівці та не скуплених в одному архіві, пропали би безслідно для нашої культури.

Пежанський, використовуючи обставину, що в Ню Йорку існує централя Об'єднання Українських Мистців, яка влаштовує виставки творів за участю наших видатніших мистців трохи не з цілого світу, на протязі років нагромадив чималу кількість репродукцій творів кожного з них в кольорових і чорнобілих варіянтах. Індивідуальні виставки він зафільмовує повністю на кольорових проглядках і комплетує таким чином індівідуальні галерії поодиноких мистців.

Якби додати до наведеного ще працю з кінофільмовою камерою в реєструванні замітніших подій з пластового життя, його капітальна праця на тому полі, це організація фільмування ювілейної зустрічі на Вовчій Тропі в Іст Четемі, участь в редакційній праці коло пластових видавництв, то матимемо може й не дуже вичерпний перелік тих трудів, якими довгими роками виповнює своє життя невсипущий Пежанський. „Невсипущий", це зовсім не стилістична прикраса, щоб виконати намічені праці, які з бігом часу розростаються, Пежанський поширює свій час поза прожитковим заробкуванням, на нічні години, проводячи, бува і цілі ночі при апаратах, в темничці. У висліді — зустрічі з лікарями, які суворо осуджують оту невсипущість. Але чи зрозуміють лікарі, що супроти власного, якогось стихійного почуття приреченности в виповнюванні своєї почесної служби Батьківщині, Пежанський зовсім безсилий?... Не зашкодить теж згадати, що дуже поважні грошові витрати зв'язані з повненням післанництва Пежанського, вседіло обтяжують його прожитковий бюджет. Ці витрати йдуть в тисячі долярів.

А вже обов'язково треба згадати, що вірним товаришем і співробітником Пежанського, відданим ідеалам свого чоловіка є його дружина п. Люба. Далебі, скільки подиву варте оце тихе, скромне подружжя, яке іноді доводиться бачити обтяжене всякими апаратами в погоду й негоду в різних частинах Ню Йорку, в дорозі до якихось виставових приміщень чи колекцій, для поповнення своїх архівів!

В розмові з Пежанським ви не почуєте ніколи від нього ні скарги на кепський стан здоров'я, ні що оце вчора довелось йому втратити сотчину на закуп нових фото-матеріялів. Натомісць постійною скаргою його є дві речі. Як найпевніше забезпечити нагромаджені архівальні скарби для майбутнього і де шукати йому і де знайти послідовників і помічників в роботі, яка вже зовсім таки переростає фізичні спроможності подружжя Пежанських.

Короткі вістки

• **Євгеній Євтушенко**, 29-річний „сучасний" популярний совєтський письменник, перебував з своєю дружиною у відвідинах в столиці Західньої Німеччини Бонні, як гість тамошнього тижневика „Ді Цайт". Євтушенко склав візиту західньо - німецькому міністрові внутрішніх справ Гайнріхові Ґехрлеві, відомому ворогові комуністів, та подякував йому за швидке поладнання в'їздової візи, — як також він відвідав „фортецю німецьких реваншистів" — фабрики Круппа. В мин. п'ятницю пара німецьких фільмових артистів світової слави Максиміліян Шелл і його сестра Марія Шелл уладили у честь Євтушенка у себе дома „мистецький вечір". Євтушенко — за голосами преси — знаменито почував себе серед німецьких „буржуазних капіталістів і мілітаристів".

• **У Південній Арабії** Британія довела до сфедерування її коронної колонії Адену з кількома тамошніми маленькими султанатами. До Адену належить територія 75 кв. миль з 300 000 мешканцями. Щорічно приїздить туди 7 000 кораблів.

• **Повідомляють** аж тепер, що 12-го січня невисліджені досі особи в совєтських однострoях хотіли вбити кубинського диктатора Кастра, стріляючи до нього з авта — чехословацького джіпа, якого вживає кубинська армія. Кулі літали коло Кастра, одна з них поранила Рафаеля Родріґеза, який ішов із Кастром. Після того Кастро збільшив безпеку коло своєї особи, неповідомляючи про поранення Родріґеза.

ПОДЯКА

Сердечно дякуємо Отцям церкви св. Юра в Ню Йорку за похоронні відправи за нашого Найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п. Михайла КОРНАГИ

що прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоївся в Бозі дня 11-го січня 1963 року.

Рівнож складаємо сердечну подяку нашим Приятелям та Знайомим за вислови співчуття, квіти та Служби Божі.

Хорові „Думка" за відспівання Панахиди та Всім, що віддали останню шану і своєю присутністю причинилися до звеличання Похорону — щире Спасибі.

МАРІЯ КОРНАГА і Родина

ПОДЯКА

Цією дорогою бажаємо висловити якнайщирішу нашу подяку окремим особам, як теж і установам, що віддали останню прислугу

бл. п. д-рові Юрієві МАКОВСЬКОМУ

який упокоївся дня 8-го січня 1963 р. в Лянкастер і там був похоронений дня 12-го січня ц. р.

В першу чергу дякуємо Веч. Отцям за похоронні відправи: Отцеві Пароховї Грушецькому, Отцеві Дек. Вояковському, Отцеві Стасюкові, Отцеві Ілевичеві, Отцеві Чайковському, Отцеві Остаповичеві. Особливо дякуємо Отцеві Дек. Вояковському за глибоку змістом прощальну проповідь, якою Отець Дек. попрощав Покійного не тільки як священик мирянина, але й як комбатант комбатанта.

На руки директора шпиталя „Колюмбус Госпітал" д-ра Gullo складаємо нашу щиру подяку для лікарів і медичного персоналу цього шпиталя за дбайливе піклування в часі перебування Покійного в шпиталі. Окрема наша подяка для д-ра Phillies за віддане й безінтересовне лікування, як теж і для „Сістерс Госпітал".

Щире спасибі Українському Конгр. Комітетові, Пластові, Союзові Українок, „Провидінню", Національному Домові за вияви співчуття та вінки. Особливо дякуємо боффалівському Відділові Українського Лікарського Т-ва за організовану участь в Похоронах, а Голові Відділу д-рові Сайкевичеві зокрема ще за теплі прощальні слова. Товаришам праці Покійного — д-рові Дмитрюкові і д-рові Мосійчукові за піклування Покійним в часі Його недуги.

Українським Радіопрограмам — Програмі п. Василя Шарвана і Програмі П-ва Лаврівських за некрологи і вияви співчуття.

Дякуємо всім Учасникам Похоронів і похоронних відправ. Дякуємо Жертводавцям за пожертви на Заупокійні Богослуження.

Вельмишановним Паням — Н. Сайкевич, Т. Криницькій, С. Чайковській, Л. Остапович, Л. Цьолко, О. Бережницькій (з Боффало), М. Максимик, Ю. Максим, А. Берут, Ю. Купер (з Лянкастер) за влаштування післяпохоронного прийняття.

Накінець складаємо сердечну подяку похоронному заведенню „Маслянник-Райнболд" не тільки за саме переведення Похорону, але й за всі щирі, дружні поради так дуже потрібні в такі скорбні дні.

МАРІЯ МАКОВСЬКА — дружина
ІРИНА й ЮЛІЯН КОССОВСЬКІ — дочка й зять з дітьми

Д-р Богдан Кобилянський досліджує пістряка

Пістряк! Навіть боязко виговляти це слово, бо відразу пригадуєш собі, скільки лиха та хвороба завдає людству і ще не знати, як вона виникає, як її по-справжньому треба поборювати, а ще менше, як охоронятися від неї. Покищо стоїмо перед тяжкою загадкою, не знаючи, коли та як прийде вирішення, докладне з'ясування такої надзвичайно складної справи...

Д-р Богдан Кобилянський, зі сумною усмішкою на обличчі, стиха мромовляє:

— Ось до космосу вже навчилися літати, а попередити захворювання на пістряка ще не в наших силах. Та й лікуємо ми його, приглядаючись до виявів цієї хвороби. Правда, іноді вдасться і вилікувати хворих, але то випадки, то щастя лікаря або пацієнта.

За десять і трохи років лікарської практики, д-р Богдан Кобилянський мав до діла з тисячами хворих на пістряка. Він уже провів безліч хірургічних операцій, ще більше застосовував радіотерапію, всілякі інші огрівання, випалювання пухлин електрикою, не кажучи вже про різні заштрики, порошки, плини. Не так давно їздив до ЗДА спеціяльно для вивчення тамтешніх методів поборювання пістряка. Сьогодні д-р Богдан Кобилянський належить до числа видатніших лікарів фахівців цієї хвороби не тільки в провінції Парана, а і в Бразилії. Його часто викликають до ближчих та дальших стейтів на консультації, він є учасником багатьох всебразилійських, а то й міжнародних конференцій, присвячених боротьбі з пістряковою хворобою, не скористав лише з запрошення на московську конференцію, але то вже з політичних мотивів. Д-р Кобилянський є директором державного Інституту лікування пістряка в стейті Парана, крім того лікує цю хворобу в спеціяльній медичній клініці в Куритибі, а також у своїй власній лікарській порадні.

І все ж, про свою лікарську діяльність він є дуже скромної думки. Ось послухайте його власну розповідь про один випадок з практики в клініці, записану тут майже дослівно:

— Років шість тому до мене з'явилася на оглядини одна старша жінка з поблизької до Куритиби сільської місцевости. Досить було навіть поверховного огляду, щоб встановити в неї хворобу пістряка і то досить задавнену. Після належних аналіз та передбаченої медициною підготовки, хвора підпала хірургічній операції. Довелось їй, бідоласі, позбутися тоді грудей. Потім деякий час відбувала вона сеанси радіотерапії, а далі підлягала спочатку піврічним, потім річним контрольним оглядам, теж, звичайно, з радіотерапією. А оце недавно вона черговий раз з'явилася в нашій клініці. Я покликав більше лікарів на оглядини, взяли від неї для аналізи те, що треба, і всі ми одностайно ствердили, що жінка пістряка та пістрякових вогнищ вже не має. Вилікував я її і сам не знаю, як.

Відтоді минуло трохи часу. Та жінка ще раз відвідала нашу клініку. Я саме готувався до складної операції, не міг приділити її більше уваги, тільки запитав, як її самопочуття. Почувши, що добре, стиснув жінці руку, побажав усього найкращого та й пішов до операційної кімнати. Повернувся до свого кабінету десь за годину. Бачу, на столі лежить доволі грубенький пакет на моє ім'я. Розгортаю, а то жінка переписала все своє майно на мене, що його маю успадкувати після її смерти. Уявіть собі, у неї 60 акрів чудової землі, сорок корів та всього іншого. Вона самотня. Того майна на кілька десятків мільйонів крузейрів. Я негайно сів до авта, поїхав до неї, запропонував їй відразу піти зі мною до юриста і там зліквідував її заповіт. Сказав жінці, коли вона хоче чимось прислужитися справі боротьби з пістряком, то хай згодом щось пожертвує відповідній установі.

Д-р Богдан Кобилянський практикуючий лікар, але хвороба пістряка ще так мало вивчена, що лікареві одночасно доводиться провадити і дослідчу працю. Багато вже дослідів є і в д-ра Богдана Кобилянського, як він сам каже, одні більше вдалі, інші менше. Хоч про його досліди чимало писалося й говорилося, де належиться, але наш лікар тієї дуумки, що його здобутки не перевищують загального рівня в дотичній галузі, не виходять поза нього, тому не становлять собою чогось особливого, а тим менше надзвичайного. Та д-ра Богдана Кобилянського в дальших шуканнях ніщо не зупиняє, йому все хочеться знайти щось поважне, щось ефективне в справі поборення або запобігання пістряковоі недуги.

Як відомо, широко досліджуються впливи курення на виникнення цієї хвороби, фабричних димів, випалів пального з авт, всілякої їжі тощо. Лікарі намагаються брати під увагу все чисто, щоб десь та відшукати ключа до пістряка і при допомозі того ключа потім пробувати різних засобів проти недуги. Досліджував і досліджує все те і д-р Богдан Кобилянський. Та одного разу, випадкова розмова з особою далекою від медицини, наштовхнула лікаря на думку перевіряти своїх пацієнтів, на що вони хворіли раніше від пістряка.

Д-р Богдан Кобилянський перевірив уже багатьох осіб і зустрівся з дуже багатьма, попередніми від пістряка, хворобами в них. Але однієї ще й досі не зустрів. Продовжує шукати за нею ще далі і то не тільки в тих медичних установах, що з ними має безпосередньо до діла, а і в інших, яких також не бракує в Куритибі. Тисячі людей вже підпали подібній перевірці, але розшукуваної хвороби, попередньої від пістряка, ні в кого з них ще не виявлено.

Досі показується, що ніхто з хворих на пістряка перед тим не мав психічної (умової) хвороби. Виходить, ніби психічна хвороба запобігає виникненню хвороби пістрякової. Це ще далеко не є стверджене, це радше лікарське припущення. Це вимагає й вимагатиме широкої та ґрунтовної, всебічної перевірки і не тільки в одній Куритибі, Парані та Бразилії. Коли, припустімо, буде авторитетно й загально стверджено та встановлено, що психічно ушкоджені люди пізніше не піддаються зовсім або піддаються в меншій кількості ніж інші хворі недузі пістряка, то це відкриє широкі можливості для проведення дальших дослідів уже в більше конкретній площині. Тоді медична наука унапрямиться, скерує вістря своєї уваги на розшуки зачатків пістряка, на виявлення його первісних утворень, чи певних передумов для нього, у психічній сфері людини.

Д-р Богдан Кобилянський відносно цього ще не виробив собі точної й сталої думки, він ще тільки перебуває в початках, ще тільки досліджує.

Гадаємо, що на місці буде сказати тут кілька слів взагалі про особу д-ра Богдана Кобилянського. Він син колишнього старшини, учасника українських визвольних змагань, а тепер активного і в Бразилії провідного українського громадсько-політичного діяча, п. Степана Кобилянського. Хоч д-р Богдан Кобилянський роджений у Бразилії, але чудово володіє українською мовою й близько бере до свого серця всі українські справи, чимало часу присвячуючи їм.

Сьогодні д-р Богдан Кобилянський є заступником голови Центральної Управи Хліборобсько - Освітнього Союзу в Бразилії та Українсько-Бразилійського Клюбу. Місцева українська громада його любить і поважає, він їй віддячується тим самим. На дозвіллі д-ра Богдана Кобилянського часто можна зустріти в українських установах міста Куритиби.

Мих. Калинний

Пам'яті громадського діяча д-ра Олександра Вельничука

Відходять від нас у вічність учасники Визвольних Змагань, мистці й письменники. На широких роздоріжжях нашого розсіяння забуваємо про їх відхід. Тільки деколи, суха, малопомітна нотатка відмічує відхід декого.

Однією з таких призабутих постатей, —це бл. п. О. Вельничук, що народився 15 березня 1895 р. на Гуцульщині, у селі Шипіт, на Буковині. Правничі студії почав у Відні, а закінчив їх докторатом у Чернівцях.

Першу світову завірюху як артилерист австрійської армії перебув на італійському фронті . Опісля брав активну участь у Листопадовому Зриві, а згодом, як командант 1-ї кінної батереї 6-го полку артелерії переходить цілу епопею визвольних змагань.

У 1923 р. почав адвокатську практику у Вижниці і швидко вибився як найздібніший адвокат того підгірського центру. Заступав інтереси п'ятьох сіл проти загарбливих чужинців дідичів, бере участь у переведенні земельної реформи, ратує майно і будинок Нородного Дому від конфіскати, інтервеніює проти безправства, знущань та побоїв румунської жандармерії нашого селянства, і зчаста не брав винагороди, а навіть покривав неодні кошти з власної кишені.

Бл. п. О. Вельничук, був веселий, товариський, з милою поведінкою і став серцем і душею Вижниччини. Вибраний на голову Народного Дому в 1927 р. перебув безперервно на тому пості до приходу червоних. За тих 13 літ розвинув надзвичайно діяльність організатора, режисера, дириґента, артиста і співака. Культурні імпрези як відчити, концерти, де виступали здебільша селяни, вистави комедій, драм, оперетоκ, відбувались у битком набитій залі і тому Нар. Дім розбудовано. Організував вакаційні курси українознавства та курси народних танків. Народ горнувся до Нар. Дому, і це була заслуга д-ра Вельничука.

Після закінчення війни Покійний був вже на еміграції в Німеччині і включується в наукову ділянку, викладав в Укр. Високій Екон. Школі векслеве, чекове і торговельне право та писав на цю тему власну працю, викладав чужі мови в Богословській Академії при УПЦ і став адміністративним директором Інст. Заочного навчання при УВУ у Мюнхені.

Ще з ранньої молодости д-р Вельничук зачав писати. Деякі його поезії із збірки „Чорні филі" були друковані у журналі „Промінь"під редакцією І. Пігуляка, а пізніше новелі „Казка", „У ту саму хвилю", „Сніжинка", в утельському журналі „Каменярі", а „Гагілка" у тижневику „Рідний Край".

У ЗДА д-р Вельничук працював тяжко як фабричний робітник і якщо б не атака серця у 1955 р., що позбавила його працездатности, то хтозна чи дізнався б про свій рисівничий та малярський талант. Покійний залишив нам прекрасні зразки народної ноші. Один малюнок післав на конкурс немалярів до „Феймос Арт Скул" де одержав перше місце і однорічну стипендію на позаочне навчання.

Д-р Вельничук належав до багатьох товариств, в тому був членом-основником студенського „КУСБ", акад. козацтва „Запорожжя", „Буковини", ОДВУ, і інших. Рідко стрічається в одній людині таку широку гаму талантів, що так багато дала, а так мало вимагала від інших. Помер д-р Вельничук 12 листопада 1959 р. далеко від землі, за яку боровся, та від народу, над яким так щиро працював.

Р. Д. Вижницький

20-ий З'їзд Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції

Скликаний Управою Т-ва XXI-ий З'їзд відбувся в Парижі 27—28 жовтня 1962 р. в залі „Юньйон Насіональ де Комбатан" — 18, Рю Везелей, Париж 8.

На З'їзді були філії Т-ва, але й деякі члени філії в Парижі, в Шалеті (Люаре), в Крезо - Моншанен (Сон і Луара), в Ліоні (Рон), в Греноблі (Ізер), в Лонґві-Герсеранж (Мерт і Мозель), у Валянсьєн - Крепен (Норд), в Домбаль (Мерт і Мозель); зв'язки в Страсбурґу (Нижній Рейн), в Мюльгузі (Верхній Рейн), в Нансі (Мерт і Мозель) та Кан - Мондевіль (Кальвадос); члени - одиночки були з Понтуаз (Сен і Уаз), з Ліля - Рубе (Норд) та з Вершені (Дром).

Всього було 22 делеґати, що представляли 136 мандатів на загальну кількість членів в 176. Відсутніми було 40 мандатів.

Голова З'їзду полк. Вержбицький оголосив XXI-ий З'їзд правосильним і компетентним вирішувати всі справи порядку денного.

Привітав З'їзд заступник голови „Юньйон Насіональ де Комбатан" п. Франсуа де ля Монтанд'єр, який виявив не тільки знання української проблеми, але й показав глибокі симпатії до неї. Він, між іншим, сказав: „ви почали з большевиками боротьбу більше, як сорок років тому назад, і вас тоді не розуміли. Тепер же, будьте певні, що вас не тільки розуміють, але й підтримують всіма силами. Моя серед вас присутність тому є доказом". Ці слова мають значення в устах представника „Юньйон Насіональ де Комбатан", який об'єднує більше, як півмільйона членів, здебільшого французької громадсько - політичної еліти Франції.

Керманич ресорту ВО УН Ради ген. Андрій Вовк вшанував своєю присутністю XXI-ий З'їзд, прибувши з Німеччини.

Від чужинців — приятелів вітали представники грузин, словаків, болгар та козаків-самостійників. — Надійшли численні привітання від українських чинників.

Головною точкою порядку денного було обговорення тез про зміст і завдання Т-ва. Цих тез висловлено було шість і по кожній тезі виступав окремий доповідач.

Усі тези схвалено одноголосно. Крім того прийнято було багато резолюцій.

Одноголосно постановлено просити старий склад Управи і Контрольної Комісії залишитися і надалі. Таким чином на наступну каденцію залишено склад керівних органів, а саме: голова Т-ва — полк. Павло Вержбицький, заст. гол. — пполк. Володимир Солонар, генер. секретар — М. Ковальський, скарбник — сотн. Вячеслав Могилівський. Члени Управи: — сотн. С. Солозонтів і сотн. Василь Недайкаша.

XXI-ий З'їзд показав наочно, що не зважаючи на величезні труднощі, Т-во є живим і здоровим тілом у складі української спільноти у Франції.

Учасник XXI-го З'їзду

В Европі знову хвиля великих морозів

Париж. — Майже вся Західня Европа знову скована давно вже небувалою хвилею морозів. Вперше у цьому сторіччі замерз Дунай на всьому 150-миллевому просторі, яким він перепливає через Західню Німеччину. Також на астрійському відтинку Дунаю припинено річну комунікацію. Вперше теж від непам'ятних часів замерз в різних пунктах Рейн. У Східній Німеччині закрито школи і частинно припинено залізничний рух з приводу браку палива та замороження залізничних виліць. У Ляйпціґу закрито всі школи, музеї, театри і припинено освітлювання всіх бічних вулиць. Зате в Швайцарії, Північній Італії і Югославії продовжуються сильні сніговії. У зв'язку з цим зросла небезпека великих лявін. Навіть на італійській Рів'єрі настав мороз, а у Венеції шаліла сніговія. Тому, що ніде там мешкальні доми не пристосовані до морозів — населення дуже терпить. В минулу неділю зупинився частинно автобусовий та підземковий рух внаслідку труднощів з обмерзлими електричними проводами. В Англії морози „тримають" вже четвертий тиждень. У графстві Лінкошайр багато осель відрізані від світу. Військові гелкоптери врятували серед метелиці 300 осіб з радарного пункту у Фалінґдейлс в Йоркшайрі.

ХРУЩОВ ПІД „МУРОМ ГАНЬБИ"

Перебуваючи у Східньому Берліні у зв'язку із з'їздом східньонімецької комуністичної партії, совєтський прем'єр Нікіта Хрущов оглянув теж і побудований з його ж доручення бетоновий мур між Східнім і Західнім Берліном, що його німці називають „муром ганьби". На фото: Хрущов (перший зліва) в супроводі Ульбрихта (другий від правого боку) та інших комуністичних ватажків проходжується здовж східньоберлінського муру.

Проф. Шумовський говоритиме про релігійні культи і вірування народів Африки

Ню Йорк. — Істирично-Філософічна Секція Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА влаштовує в суботу, 26 січня 1963 р. в годині 6-тій вечером в Українському Інституті Америки в Ню Йорку, 2 Схід 79 вулиця — Наукову Конференцію, на якій професор Юрій Шумовський виголосить доповідь на тему „Місця та предмети релігійних культів і вірування у народів Західньої Африки — в державі Малі". Доповідь буде ілюстрована численними кольоровими світлинами і є призначена для ширшого громадянства. Конференцію відкриє проф. д-р В. Ленцик.

Проф Юрій Шумовський є єдиним українським африканістом-археологом, який довгі роки вів розкопки в Західній Африці та досліджував історію, звичаї, життя та вірування там. мешканців. Незабаром появиться його чергова наукова праця на приблизно 450 сторін друку із 150 ілюстраціями п. н. „На слідах давноминулого Західньої Африки". Ця праця появиться в українській і — окремо — в англійській мовах. Проф Шумовський описує також, у вище поданій науковій праці, мистецтво там. мешканців, їх будівництво, фльору і фавну і розкопки на терені Західньої Африки. Проф. Шумовський працює професором в Департаменті Антропології і Соціології Ст. Джонс університету в Ню Йорку, де викладає про раси і народи Африки.

Зацікавлення у веденні курячого господарства

Більше як п'ятдесять українських родин в південній частині стейту Ню Джерзі займаються вирощуванням курей. Рік річно одна дві родини поселюються в цих околицях з ціллю займатися цим родом господарства. Не всі мають успіх і задоволення з цього. Протягом років мав я нагоду спостерігати, що малохто мав сяке-таке знання про курячі фарми і про хвороби курей.

З ціллю допомогти тим, що вже ведуть курячі господарства і тим, що плянують їх вести, Шкільна Рада дозволила на ведення 10-тижневого курсу українською мовою про хвороби курей і споріднені з цим предмети.

Курс відбуватиметься в приміщенні Меморіял Джуньйор Гай Скул, кімната ч. 207, Вайнленд, Ню Джерзі, на розі вулиць Мейн Ровд і Чеснат Евню — кожного четверга від години 7-ої до 9-ої вечора, починаючи від 7-го лютого. Висота оплати залежатиме від кількости курсантів, але не більше $10.

Всіх зацікавлених зголошуватись листовно або телефонічно між 7 і 8 год. вечора, не пізніше як 20-го січня, тому, що вимагається певна скількість курсантів на переведення курсу. Зголошуватись до:
Dr. Ivan Kujdych, 546 N. Main Rd., Vineland, N.J., Tel.: OX 1-4497.

Безпосередній доїзд до школи з Філядельфії, а з Ню Йорку до середини міста.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 26-го СІЧНЯ 1963:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Річні Виборчі Збори Т-ва „Дністер", Відд. 361, в год. 7:30 веч., у власній домівці, при 119 Ave. "A". У програмі Зборів: звіти уступаючого уряду, вибір нового уряду та плян праці на майбутнє. — Присутність членів обов'язкова. — В. Вишиваний, предс.; В. Варагура, рек. секр.

НЕДІЛЯ, 27-го СІЧНЯ 1963:

САВТ ДІРФІЛД, Масс. — Річні Збори Т-ва „Галицька Січ", Відділ 207, зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів прибути на Збори, в цілі вибору нової Управи на 1963 р. — Управа.

СКРЕНТОН, Па. — Річні Збори В-ва Преч. Діви Марії, Відд. 123, в год. 2:00 по пол., в церковній залі св. Михаїла. Порядок: звіт Контрольної Комісії й інші важливі справи. — Т. Назар, секр.

РОЗШУКИ

Пошукую
ІВАНА КУЛИНИЧА,
сина Василя і Насті, село Вільхівець, Київська обл., Звенигородський район. Маю відомості від сестри. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситися на адресу:
Stefania KOZIKO
1423 Hickory Rd., Windsor, Ont.
Canada
Інші газети проситься про передрук.

РІЗНЕ

THEATER — MOVES

ДО ВИНАЙМУ

REAL ESTATE

ЧИТАЙТЕ ЩОДЕННИК „СВОБОДУ"!

Funeral Directors

ТАРЗАН, ч. 4973. Таємничий „презервер"...

Напруження збільшилося, коли чоловіки зблизилися до будівлі королівського палацу, вступ до якого був заборонений.

Вони увійшли і занепокоєно йшли коридором до тронної кімнати...

Де сиділа показна мила постать в королівськім блиску. Тут, нарешті, був отой таємничий „презервер!"